

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Bartholomaei Latomi Adversvs Martinvm Bvcerum, de
controuersijs quibusdam ad religionem pertinentibus,
altera plenaq[ue] Defensio**

Latomus, Bartholomaeus

Coloniae

VD16 ZV 16550

Bartholomaei Latomi Adversvs Martinum Buccerum de capitibus
quibusdam catholicæ religionis altera plenaq[ue] Defensio, & primo
Contra Falsam Adversarii Criminationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36746

BARTHOLO

MAEI LATOMI ADVERSVS MARTI-
num Buccerum de capitibus quibusdam ca-
tholicæ religionis altera plenæq;

DEFENSIO.

& primo

CONTRA FAL-

SAM ADVERSARII CRI-

minationem.

HTS I constitueram Buccere, ni-
hil amplius respōdere tibi ad ea,
quæ semel a me breuiter, vereta-
men catholiceq; responsa sunt,
sed parcere occupatiōibus me-
is, quæ nihil fere tēporis habent

in hac aulica ciuiliq; vita, quod non assiduus nego-
cijijs tribuendum sit: tamen cum videam te tanto co-
natu mouere contra me, magnoq; & operoso vo-
lumine non solum vrgere certamen, quod excita-
tum per te, aliorum culpa propagatum est, sed eti-
am nomē existimationemq; meam appetere: non
putaui dissimulandum esse id, in quo vertitur pe-

A ricu

CONTRA FALSAM ADVERSARIJ

riculum innocentiae meae, sed respondendum huic etiam iniquissimo libro tuo, & quantum possim, errorem a causa, a meo aut nomine iniuriam contumeliamque depellere. Ac primum quidem illud statutum mihi, testatumque esse volo, nihil in hac defensione mea scripturum me, quod ab inimico in te animo profectum sit: sed causam sicut par est, resque ipsa postulat, acturum esse. In quo tu quidem et si nihil praetermisisti, quod ad invidiam offensivamque nominis mei pertinere arbitratus sis, tamen ego rationem habebo honoris atque officij mei, efficiamque in hoc latissimo dicendi campo, ut remisisse potius aliquid de facultatibus meis, quam in te petulans parumque modestus fuisse videar. Quod si duriora fortasse quaedam habebit oratio, aut si qua parte vehementior erit, quam pacato quietoque animo convenire videbitur, hoc imputabis non voluntati meae, sed causae, quae cum per se magnarum rerum contentionem, magnas offensiones, magna denique & communia pericula continet, tum vero cum invidia nominis mei ita abs te coniuncta est, ut quavis quae scribuntur a te, nihil detrahant existimationi meae apud bonos viros optime collocatae, tamen cum haec ipsa reputo, sensum cogitationis meae sine dolore atque molestia attingere non possunt. An vero tu me tam lento dissolutoque animo esse putas,

CRIMINATIONEM.

putas, vt nō dico ponere in defensione mea, sed in
 prima statim libri tui pagina legere æquo animo
 possim, quæ tu scribis de causa & origine conten-
 tionis nostræ: quæ etsi rei propemodum ita gestæ
 narrationem continent, tamē verbis ita deprauan-
 tur abs te, vel certe orationis tuæ Logodædalo, vt
 sine odio mei atq; improbatione legi non possint.
 Studium veri tribuis mihi, item candorem, fidem,
 humanitatē, eadēq; mox adimis, quasi errauerint
 in me hoīes, fucūq; ego tibi Argētine sodalibusq;
 tuis fecerim. Addis deinde petulantia sermonū di-
 sputationūq; mearū apud ciues meos, cū tu Bonnæ
 esses, quæ causam scilicet p̄buerit tibi scribēdi ad-
 monēdiq; mei, tæetsi ea re adeo nihil p̄feceris, vt ir-
 ritaris etiā me ad oppugnationē veritatis, latentēq;
 in me fraudē summa incēsam cupiditate in aptum
 prouocaueris. Quid? q̄d in vltima parte præfatio-
 nis tuę, quam totam ad inuidiā meam cōparasti, im-
 probissimū calūniatoris crimē v̄bis atrocissimis
 in me defigis, excusans scilicet hoc noīe apologiæ
 tuę acerbitatē, quasi ego te tuosq; falso confictisq;
 mēdacijs insectatus sim, qui totus locus cū manife-
 stissimā in me calūniam tuā in oculis atq; in cōspe-
 ctu oīm cōstituatur, potest ne, nō dico refelli a me pla-
 cido q̄toq; animo, sed legi oīno sine offensiōe a q̄-
 ſ, q̄ ingenio paulo liberaliori ac mēte incorrupta
 A ij prædi-

CONTRA FALSAM ADVERSARII

præditus sit: qui si videat, qua flagitatione tua impulsus ad respondendum primæ epistolæ tuæ, ex qua hæc omnia nata sunt, accesserim, qua securitate offensionis, atq; adeo libertate scripserim, quæ inter nos mansura videbantur, quis casus deinde hæc ipsa, vel potius cupiditas hominum euulga-uerit, quid putas statuet de improbitate certaminis huius: vtrum iudicabit in scribendo modestiorem fuisse: te, qui puocaueris me prior, & mox in refellenda responsione mea, neque vim vllam a causa, neq; a meo nomine contumeliam abstinueris: An me, qui obsequens petitioni tuæ, causam tractaui libere, apertaq; fronte, sicut tu postulaueras, & tamen cursum orationis meæ ita temperaui ab iniuria, vt doctrinam, quæ tibi cum alijs communis est, item mores & facta tuorum acriter reprehenderim, pepercerim tibi nominiq; tuo, omninq; in parte contentionis meæ stili aciem a latere, vt ita dicam, corporeq; tuo auerterim: Atq; hæc præfationis tuæ in me sunt vulnera. Quid: quod toto in decursu voluminis tui omnibus in locis ac paginis me amarulentis contumeliosisq; vocibus insectaris, modo temeritatem atq; audaciam mihi, modo vanitatem exprobrans: Potest ne fieri, vt in hac immodica pro cacitate tua repellēda pacato ociosoq; animo cōsistam: remq; ita geram tecum, quasi

quasi non vana atq; impotens sit tua insultatio, sed
apta in me debitaq; dignusq; ego tali cōtumelia:
qui si dignus essem Buccere, tamen parcere debe-
bas nomini meo, rationemq; habere, si non inno-
centiæ meæ, saltem grauitatis ac moderatiōis tuæ,
quæ propria est theologi, quæ cum in te tuiq; or-
dinis viris animaduertitur, mirum est, quantam
approbationem hominum, quantos plausus eti-
am apud inimicos excitet.

Sed tu culpam refers in me, & grauius accusas
acerbitatem meam, qua in te tuosq; inuectus sim.
Si in te dicis Buccere, nego. si in tuos, vide num cau-
sam oblatam egerim potius, quam quenq; homi-
nē appetuerim. Deinde illud considera, quo con-
silio, quoue animo id factum sit, atq; adeo quid o-
mnino propositum fuerit mihi in illā epistola, vo-
luerim ne traducere & insectari te, te inquam, in
quem nonnulla fortasse ab inimico dici poterant:
an potius hoc agere, quod tu a me postulaueras, &
causam, quam ipse offerebas, ita tractare, vt quid
sentirem de singulis rebus, quæ in controuersia es-
sant, quidq; sentiendum putarem, aperte & sine fu-
co explicarem. Mittebas enim ad me libellum Phi-
lippī, qui contra Clerum Coloniensem exierat, in
eoq; quid desiderarem maxime, aut quid repre-
hendendum putarem, orabas sedulo, vt ad te rescri-

A iij berem,

CONTRA FALSAM ADVERSARIJ

berem, cum nemine cōmunicaturum esse te, quicquid scripisssem, fidē amici præstaturum esse. Sed in eadem epistola primū & a capite ipso admones me officij modesti ac pij hominis, qui de religione & causa euāgelica iudicare vellet. Deinde causam reddebis admonitionis tuæ, q̄d ad te quædam de sermonibus meis delata essent, minime cōsentanea ijs, quæ aliquñ Argentinæ inter nos contulissimus. Quæ quidem oratio om̄is etsi nihil acerbum habebat, tamen eiusmodi erat, vt notaret arrogantiam temeritatemque meam in assertionibus quibusdam quasi contra doctrinam veritatis, tum vero inconstantiam mihi ac leuitatē aperte exprobrabat, quasi nunc aliud Confluentiæ, q̄ olim apud te Argentinæ sensisssem. Hæc cū pungerēt animum meū, vt qui nullius fraudis mihi cōsciū erā, cūq̄ tu flagitares a me r̄nsonem liberam, & quæ priuatim inter nos mansura esset, putauī aliquid rescribendum esse, diluendaq̄ ea, quæ nō odiose minusquam falso in me conferebant. Itaq̄ sumpto calamo quāuis vrgerent aliæ occupationes, tñ rē paucis pro tēpore ac familiariter tecum agere institui. Hic testor deū immortalē, nullius certaminis me cupidū fuisse, nullam ne cogitationē quidem habuisse epistolæ p̄lixioris. Sed nescio quomodo crescente materia, p̄currit oratio, & ante pene in cōtentionem

CRIMINATIONEM.

tionem abiit, quam ipse sensi. Illud certe vigilanter, quod res ipsa testatur, a me custoditum est, ne vlla in parte tecum potius quam cum causa certamen suscepisse, neue vllum genus contumeliam in personam tuam strinxisse viderer. Non deerant in omnem partem que dici poterant, sed ego peperci tibi, & rem mihi cum causa, non cum homine vlllo esse putavi. Quod si quaedam in te tuosque duriora, quam decuisse putas, emissa sunt, aut si parum comis blandaque mea fuit oratio, non mihi, sed causae imputare debes, quae cum maximas iniurias, ut dixi, grauissimasque dissensiones non vni tantum ciuitatis, sed totius Germaniae contineret, cumque pertineat ad curam omnium, ad nostrum vniuscuiusque salutis periculum atque discrimen: tu quoniam tam leni sedatoque ingenio esse putas, ut scribere aut etiam cogitare quicquam de ea sine motu animi, aut sine maxima etiam perturbatione possit.

Sed offendit te, ut audio, aeditio epistolae, in qua omnes etiam sectatores tui, & in his amici mei, offensi sunt, quod res in lucem exierit. Itaque tu hoc ipsum inuidiose insectaris in praefatione tua, cumque Georgio a Petra Decano Confluentino, quae honoris causa noio, culpa iam imputes, tamen me quoque a crimine alienum esse non vis, quae ais misisse ad te impressum libellum nullis additis literis, ex qua satis appareat editionem illam a me improbatam non fuisse. Quid? an non satis ipse purgas me

Aeditio
epistolae
Latomianae.

CONTRA FALSAM ADVERSARIJ

me his verbis, quanuis omnibus ad inuidiam com-
paratis: Decanus ad Lynzium occurrit tibi, man-
data mea exposuit, literas ostendit. At quid scri-
ptum erat in literis? nempe vt ita meo nomine te-
cum ageret, ne ego viderer editionis esse cupidus.
Hic certe vides, quæ sententia mea fuerit. Quid
igitur necesse erat vrgeri Decanum, vt quid fieri
vellem, diserte diceret? an non satis loqueban-
tur pro me literæ? quatrídúo ante eadem de re ex
Comitatu Dietz ad illum scripseram. Num alium
etiam & certiorē testem requirebas? Quid postea
factum est? Decanus ille tantillæ moræ impatiens
curauit excudi Latomi scriptum Coloniae. Quid
ita? potest ne etiam defendi Decanus? vt nihil im-
probe hac in re, nihil sine causa fecisse videatur?
Ego cum multis annis singularem cum homine a-
micitiã habeam, vtarq; eo familiariter, occupa-
tus alijs negocijs dederam ei describendam episto-
lam, priusquam ad te mitteretur, vt penes me ex-
emplum extaret. Ille vt studiosus earum rerũ, quæ
ad causam religionis pertinent, duobus scriptori-
bus collocatis, sicut postea mihi confessus est, ex-
empla duo confecit, quorum alterum reddidit mi-
hi, alterum sibi retinuit. Sed cum huius quoque co-
piam amico cuidam, inscio atque imprudente me,
fecisset, ita vt legeret ille tantum modo atque red-
deret,

deret, clam ille, quasi rem dignam nactus, in qua fal-
 leret, non descripsit modo, sed etiam cum alijs qui-
 busdam communicauit. Quid multa? paucis die-
 bus, cum ipse Decanus forte Coloniam venisset,
 comperit illic in manibus hoim versari epistolā,
 & legi a multis atq; expeti. Hoc cū indicasset mihi
 domum reuersus, commotus eram, sed quid face-
 rem? occiderem hominem? qui suam fatebatur im-
 prudentiam, aliorum cupiditatem accusabat. Sed
 tu culpam illi imputas, quem ais Colonia excudi
 curauisse. Hoc si factum est Buccere, nescio, certe
 iniussu meo factum est, sicut fatebitur ipse, idemq;
 epistola mea ad illum satis ostendit. Sed finge ita
 esse, nam ego quoque idem suspicatus sum. Res
 iam erat in manibus hominum, & vt fit hoc tem-
 pore, a multis expetebatur. Quis igitur dubitat,
 quin nihilo minus ventura fuerit in publicum? &
 fortasse non incorrupte ventura, libello iam toti-
 es transcripto, etiam si Decanus cessauisset, præ-
 fertim in ea vrbe, in qua plures sunt officinæ libra-
 riæ, a quibus quæ noua ac vendibilia sentiuntur,
 exquiruntur sedulo, atq; etiam precio comparan-
 tur. Hic igitur si maturasset Decanus, & anteuerte-
 re corruptam æditionem, quæ ab alijs fieret, quam
 differendo bis in me peccare maluisset, quis non
 excusandū de hoc facto potius, quam accusandum

B pu

CONTRA FALSAM ADVERSARIUM

putaret? presertim cum sciret ex sermone tuo prope Lynziū habito, te ipsum, sicut ipse fateris in prefatione tua, æditurū esse, & apologiæ tuæ, quā bona iam parte cōscriptam te habere dixeras, præfixurū, id quod fecisti etiam, tãetsi nunc æditionē istam tam moleste feras. Nihil peccasset igitur Decanus si ipse ædidisset, neque tu factum illius in malā partem accipere posses. Sed negat se fecisse, & cum fateatur suam imprudentiam in eo, quod crediderit amico, id, quod celandū fortasse fuerit, tñ studiū aliorū & cupiditatē, quæ has turbas suscitauerit, ipse quoque non sine offensione accusat. Sed ego video non improbasse æditionem, cum impressum ad te libellum sine literis miserim. Hoc enim dicitur abs te, cum in cæteris facile tua ipsius confessiōe liberatus sim. Hic igitur hæreo Buccere, nec a me tantum crimen depellere potero. Quid ais queso? ego misi ad te quicquid? Quis meo nomine ad te pertulit? ubi & quando a me accepit? quin ædis hominem, qui hoc ausit dicere apud me? nihil refragabor, culpam agnoscam, si quisquam tam impudens repertus fuerit. Sed neque tu habes quenkquam, qui hoc dicturus sit, neque si quid ab aliquo tibi oblatum est, sicut apud me Spiræ excusasti, hoc ad me pertinuit. Cur enim mitterem impressam epistolam ad te? Ut legeres? At scriptam manu mea & statim

Statim ad te missam, cum Bonne adhuc esses, nō le-
 gerastm̄, sed etiam bona ex parte iam confutaras.
 Ut prouocarē te? At in armis iam eras, sicut Deca-
 nus mihi narrabat. Cur igitur mitterē ad te, qđ te
 habere sciebā? cuius ad te exēplum de manu mea
 miseram? Cur autē sine literis mitterem? Vix tam
 parcus eram scribēdi ad amicos? an digna res non
 videbat, in qua versiculos duos perderē? Satis ap-
 paret falsum esse, qđ hac de re in me scriptū est, tu
 amq; iacere suspitiōnē, qua arguis, qđ miserim ad
 te aliqđ, idcirco videri me nō improbasse æditiō-
 nē, cū necq; a me quicq; ad te missum sit, necq; si mis-
 sum esset, tñ hoc efficiatur, qđ tu vis, nēpe vt cuius
 ne videri quidē cupidus apud te volueram, (vt te-
 stant literæ meæ ad Decanum datę) eius postea ap-
 probator nō sine inuidiā existerē. Non est igit v-
 ra hæc tua Buccere suspiciō, quæ si vera esset, tñ
 alijs, quantum haberet odi, iudicādum relinquerem:
 nunc autē cum vera nō sit, cur eā posuisti in præfa-
 tione tua? An vt non deesset criminādi materia?
 Certe ignosco tibi, si errore inductus es, aut dece-
 ptus ab aliq; qui tibi scriptū meum excusum quasi
 meo noīe obtulit: sin de industria hac in re locū in-
 uidiæ quæsiuisti, vide num deceat grauitatē tuā, ita
 instituisse disputatiōnē contra me, vt in ipso vesti-
 bulo malles in odium vocare aduersarium, qui ali
 B ij quid

CONTRA FALSAM ADVERSARII

quid sentire ausus esset contra te, quam præparare ad incorruptam causæ cognitionem animos eorum, qui scripta tua lecturi essent.

Crimen
calumniæ
in Laro.

Respondi criminibus inuidiæ, quam in me con-
citare conatus es in præfatione tua. Vnum adhuc
restat calumniæ crimē, quod nullo modo præter-
ire possum. Vt enim cuncta maledicta negligam,
quæ in me in toto volumine tuo coniecta sunt, hoc
vnum certe tanti apud me est, vt sine suspitione pa-
rū liberalis animi dissimulari nō posse existimera.
Etenim cum in epistola mea tractassem locum de
coelibatu sacerdotum, sicut tu postulaueras, & in fi-
ne huc delatus essem, vt reprehenderem petulantia
am eorum, qui cum tota vita coelibes atq; inculpa-
ti vixissent, nunc vt se primum dedissent euange-
lio, vxores ducerent, seq; implicarēt matrimonio,
quasi impurus esset coelibatus: idq; fieri non tam
libidine, quam, vt multi putarēt, odio quodam ve-
teris ecclesiæ, ne si perseuerarent in priori vitæ ge-
nere, probare Papismum, nec regno Antichristi
renunciare viderentur. Hoc inquam cum iure re-
prehenderem, motus rei indignitate, quæ mihi ple-
na odij atq; peruersæ rationis esse videbatur, ardo-
re quodam incitatus huc erupi, vt libera erectaq;
voce etiam cætera causæ vulnera prosequerer.
Hunc locum iusta contentione a me tractatum, si-
cut

ent res ipsa postulabat, tu excerpſisti de epistola
 mea, inq; proceſſum tuum contuſiſti, quoq; plus
 in me concitares inuidiæ, etiam ad verbum per-
 ſcripſiſti. Oro te Buccere, an ſatis non erat exagitaſ-
 ſe hoc vlcus ſemel, ſiquidem omitti non potuit?
 eoc; in loco, quem proprie criminibus deputaue-
 ras? An non potuiſti alia vti præmunitione con-
 tra inuidiam intemperantiæ in me tuæ, quam vt
 odio mei firmares tibi aditum ad veri inquitio-
 nem? meq; ante cauſæ ingreſſum eiſmodi graua-
 res præiudicio, vt improbiffimam, quam omnes
 odiſſe ſolemus, calumniatoris perſonam mihi im-
 poneres? Sed quæ tandem ſunt crimina, quæ ma-
 niſteſſimis mēdacijs atq; intolerabili rabie in te
 tuosq; euomuiſ? quæ conficta in tot millia homi-
 num, in tot eximios pietate, eruditione, dignitate vi-
 ros, quorum ne vllum quidem vnquam a me pro-
 bari poterit? His em̄ verbis in me vteris, ex qui-
 bus apparet te valde commotū fuiſſe, neq; vllum
 locum in tota epistola mea æque diſplicuiſſe tibi
 atq; hunc, quem tanta atrocitate vlciferis. Quod
 ſi, ynum aliquod ex his, quæ tu nunquam probari
 poſſe affirmas, probauiſſe, mendax erit Buccere
 criminatio tua, quæ quidem in hoc vel impotens,
 vel certe parum circunſpecta mihi viſa eſt, quod
 ne vllum quidem probari poſſe dixiſti. Nam ſi

B iij omnia

CONTRA FALSAM ADVERSARII

omnia dixisses, et multa probarent, satis bona esset
mea confutatio. Nunc aut cum omnia non dico proba-
ri, sed certa testataque proferri posse existimem, & tu nul-
lum dixeris, quantum putas fore confutationis meae
vim, si omnia probauero? quantum criminatiois tuae im-
pudetiam, si ne vllum quidem relictum erit? Sed tan-
dem ad crimina. Haec me aperta liberaque voce pro-
tulisse non nego: Fateor multa esse in ecclesia, quae
emendationem desiderant, vosque in hoc laudo, quod
multa fortiter reprehenditis, demonstratis vitia,
doctrinam puram & mores incorruptos a Clero
exigitis. Haec non solum crimen adhuc nullum
habent Buccere, sed etiam laudes vestras continent.
Quae sequuntur, commotiora sunt: Num etiam
eiusque progrediemini, ut eripiatis nobis sacra-
menta salutis? turbetis ordinem ecclesiae? disciplinam
veterum supplantetis? vos solos faciatis iudices?
omnem omnium temporum auctoritatem conuel-
latis? Haec prolata huc in modum etsi asperitatem
habent, tamen intoleranda videri non debent istis,
qui alieni non sunt a factis istis, sed sese hoc nomi-
ne iam pridem pene orbi terrarum notos fecerunt.
Quid enim horum negari potest? quod aut non
impressum sit libris vestris, aut re ipsa perfectum?
Sacramenta septem multis seculis & prodidit ec-
clesia catholica, & maxima cum religione in hanc
vsq;

Sacra-
menta

CRIMINATIONEM.

vsq; diem frequentauit. Vos tandem quot reli-
 quistis: aut quem vsum eorum retinetis in vestris
 ecclesijs: quam deniq; & qualem rerum subiecta-
 rum veritatem constituitis: Legantur libri, nō tui
 modo Buccere, sed etiam Lutheri, Zuinglij, Oeco-
 lampadij, præsertim de sacramento Eucharistiæ,
 legatur confessio vestra Augustana de numero,
 & partibus, & dispensatione sacramentorū: nō o-
 pinor negabis, quin longe alia de eisdem sit tua tu-
 orūq; alia hætenus fuerit ecclesiæ vniuersalis sen-
 tentia. Vsum quoq; si spectaueris, oīno fateare ne-
 cesse est, neq; sacramētum cōfirmationis amplius
 locum habere apud vos, neq; ordinationem sacri
 ministerij, neq; infirmorū vnctionem, sublatamq;
 esse de medio non solum horū cōsuetudinem, quæ
 ad hoc vsq; tempus religiosissime obseruata fuit,
 sed nomen etiam & venerationem. Quid de disci-
 mine Cleri ac plebis, de authoritate prælatorū, de
 disciplina totius ecclesiæ dicam: nunquid hic eti-
 am probationem requiris: si hæc turbata, pessun-
 data, sublata non sunt per vos, cur in tot sectas ho-
 die diuisa est ecclesiæ: cur non obeditur episcopis:
 cur non antiquitati potius, quam nouis doctrinis:
 maioribus, qui ante sexcentos annos vixerunt,
 quam tibi, quam Lutheri creditur: Potest ne his
 moribus stare ordo: valere disciplina: manere
 autho-

immis-
nuta.

Pessun-
data au-
thoritas
ecclesiæ.

autho-

CONTRA FALSAM ADVERSARI

authoritas ecclesie? Iudicium vero de his rebus
omnibus cui obsecro detulistis iam totis viginti
annis, cui ordini permisistis? Urgeo fortasse nimi-
um, & iterum acerbus tibi videor. Sed quid faci-
am? possum ne aliter, quae vera sunt, quae notatae
stataque omnibus, ponere in defensione mea? itaque
agere tecum hanc causam, ut cum mihi referre li-
ceat vices criminationi tuae, tamen non utar iure
meo, sed tantummodo iniuriam a me calumniarum
depellam? lam vero de presenti statu & infelicitate
Germanie, de oppressa religione veteri, de licen-
tia populi, de pravis corruptisque moribus huius
aetatis, quam minime obscurum est, his praesertim,
qui viuunt in Germania. Utinam in his vanus sim
Buccere, aequo animo feram mendacij exprobrati-
onem. Sed heu temporum conditionem. nimis ve-
ra tenentur haec omnia, quae iam pridem & vidi-
mus ipsi, & videmus hodie, nimiumque malorum
experta est haec aetas nostra. Etenim ex quo tem-
pore moueri coepit religio, nulla tranquillitas, nul-
la animorum coniunctio fuit in nomine Germani-
co. Primum enim Lutherani, deinde Sacramenta-
rij, mox Anabaptistae, ut ceteros omittam, statum
publicum perturbauerunt. Hinc motus in ciuita-
tibus graues, vexationes templorum atque imagi-
num, contemptus ordinis ecclesiastici, vis & ere-
ptio

Calami-
tas Ger-
maniae.

Sec. 2.

CRIMINATIONEM,

ptiones bonorum. In quibus tamē cessatum non fuit, sed ordinem politicum inuasit rustica seditione. Arma omnibus agris cōtra magistratus, contra nobilitatem sublata sunt. Septimus enim & decimus annus nūc agitur, cum ad tumultum illum primum trepidauit Germania, mox tanta clades infecuta est, vt desideratis cultoribus, agri multis in locis deserti iacuerint. Quid memorem tumultus ac ppe ciuiles pugnas in Heluetijs? quid Anabaptistarum insaniam? qui occupata vrbe munitionissima, audax & fanaticum genus hominum regnum etiam sibi constituere conati sunt. Quātum putas hic probri datū esse nomini Germanico? quantum in delēda peste illa exhaustum laboris? sanguinis effusum? Non referam hic factiōes crebras eorundem hominum, quæ multis in locis pene sero patefactæ, periculose compressæ sunt: non improbos spiritus, nec flagitiosam libidinem, quæ iam pridem contagione quadam eousq; peruasit, vt edictis nouis legibusq; seuerissimis coercenda fuerit. His igitur malis tantis cum infecta iam pridem implicataq; sit Germania, cum æstuet occultis factionibus, simulatibus principū intestiniscq; discordijs diuulsa sit, cum ad nouos subinde motus, ad noua bella trepidet, cum, id quod grauissimum est, hoc tempore vrgētem in limine ac pro-

Tumultus rusticorum,

Anabaptistarum.

C pe

CONTRA FALSAM ADVERSARII

pe in conspectu ipso grassantē Turcam, nostrisq;
 ex malis tempora sua captantem extimescat, tu mi
 hi irasceris, quod dolui hęc vicem in epistola mea
 liberius: quod de iniuria horum temporū, de secu
 li huius infelicitate grauius cōquestus sum: Nec
 tñ hęc mala aut tibi Buccere, aut tuis imputo, neq;
 accuso hic quenq;, nisi ad quem cōsilia ista factaq;
 pertinent. Amentium em̄ & sceleratorū, non hoīm
 quędam sunt propria. Illud tñ cōfitendum est, ori
 ginem certe vel occasionem horum malorum ab
 ijs extitisse, qui nouas doctrinas, nouamq; opinan
 di licentiam inuenerunt in Germaniam. Quid e
 nim horum ante quatuor & viginti annos audī
 tum est? Mota semel quęstione religionis, maio
 rumq; autoritate posthabita, necesse fuit quenq;
 sequi suam sententiā, quodque putabat doctissi
 mus quisq;, non quod verum erat, coegit res ipsa
 in maximis & grauissimis quęstionibus appre
 hendere. Sed pergo ad reliqua. Illud maximum &
 inexpliabile peccatum mihi obijcitur, in quo non
 mentitus sum quidem, sicut tu ipse apud me Spi
 ræ confessus es, sed quod ausus sum tamen scribe
 re de tuis, qđ ecclesias diripuerint, exciderint mo
 nasteria, expulerint monachos, & gines polluerint,
 atq; etiam nunc iudicia tollere conentē, ne quid sit,
 quod pro talibus factis sibi metuēdum esse putē.

Tēplo
 rum ex
 cidia.

Q

CRIMINATIONE M.

O calumniæ meę temeritatē & impudentiã Buccere, qui talia confingere ausus sim. Quis vnq̄ pbare ista poterit? Egdem scripsisse me fateor, neq̄ inficiari possum, fretus ea, quæ me fefellit, æquitate atq̄ etiã humanitate tua. Non em̄ putabam futurę esse, vt hæc aliqñ in lucē peruenirent, multo minus existimabam te hoiem theologũ, veritatisq̄ adsertorẽ, tã iniquo animo laturę esse ea, quę verissima essent, quæ pateret oibus, quę edictis etiã nouis in Impio publicaq̄ seueritate notata dãnataq̄ essent. Sed tñ quæro abs te, fatearis ne vera esse hæc, & designata a quibusdã ex vestris? an adhuc probationem a me & facti fidem reqras? Ego non video, quid argumenti re ipsa certius proferri possit. nec in iure probant̄ ea, quæ aut notoria sunt, aut cõfessa partibus, aut semel iudicata. Etem̄ hæc facta esse viderũt multi, & conquerunt̄ ijs, q̄ iniurias pertulerunt. Vestri aut̄ minime negãt, sed defendũt libellis suis ea, q̄ negari nõ possunt. putantq̄ ius esse spoliãdi papisticos, verisq̄ dñis, hoc est, euãgelicis, ecclesiastica bona recuperãdi. Quid porro iudicatũ sit de quibusdam causis, quæ in iudiciũ deductæ sunt, notũ est ijs, q̄ bannum impiale adhuc metuunt. Ex q̄ factum est, vt alij postea tam obstinate recusarint iudices, vt iudiciũ prope ipsum sustulerint. Sed hæc ita esse fateris opinor, & in rebus manifestis non pu-

C ij tas

CONTRA FALSAM ADVERSARI

tas pernegandum esse. Illud te commouet, quod cum vos, vos inquā (nam hoc verbo vsus sum) fecisse hæc scripserim, videatur oratio mea in te multosq; alios bonos viros dirigi, qui cum alieni sint ab his facinoribus, indignum sit eos eadem accusatione comprehendi. Itaq; obiecisti mihi in colloquio nostro hanc quoq; temeritatem, quod virgines sacras pollutas fuisse scripsissem, in quo oportuerit me consideratius agere, nec tot homines honestos, quorum multi in partibus vestris sint, vno nomine vocare in crimen. Ego vero Buccere non omnes voco in crimen, sed eos duntaxat, qui ista commiserunt. Neque enim ignoro disparem esse vestratium hominum voluntatem. Multos scio honestos cordatosq; viros offensos moribus ecclesiasticorum, quos concionatores vestri assidue populo inculcant, nihil aliud in partibus vestris secutos esse quam reformationem ecclesiæ, puriorisque doctrinæ opinionem. Hi sine dubio non solum non probant ea, quæ ego reprehendo, sed mecum detestantur rapinas templorumq; excidia, oderunt vim atq; libidinem, sacrilegium profanationemq; eorum, quæ deo dicata sunt, abominantur, qui cum manus ab alieno, cupiditatem a scelere atq; flagitio facile abstinuerint, non possunt comprehendi oratione mea, quæ illos minime:

Proph
natiões
sacrarū
virgī
num.

CRIMINATIONEM.

me attingit, sed facile innocētia atq; integritate sua omnem vim seueritatemq; reprehensionis meae effugiunt. Vos hæc fecisse scripsi, fateor, quo genere loquendi tu quoq; in me vteris. Sed num, omnes, addidi; num in te cadere ista, etiã si ego ita sensissem, potuerunt; qui etiam si voluisses, ne potuisses quidem delere monasteria, bona eripere, aliaq; id genus efficere, quæ non vnius neq; priuati homuncionis, sed maioris facultatis sunt propria. Quod si de virginibus quod scripsi, ad te pertinere putas, vide ne prius ipse condemnes te, quam ego de probro vlllo cogitauerim. Honestè enim te & continenter vixisse existimo, neq; in hoc credo inimicis tuis, neq; tale quicquam mihi persuadere possum. Cum enim intueor personam tuam, & cum hanc doctrinam, hos labores, hanc tantam & tam incredibilem industriam tuam in defendendis prouehendisq; ecclesijs vestris considero, non possum credere, ac ne suspicari quidem, te alium fuisse circa huius causæ principia, quã multis iam annis te tuis cõprobasti. Domum tuã vidi Argentinæ, perhonestà erat, vt bonum & frugalem patrem familias laudare posses. Vxor modesta ac sedula, liberi quales optaret, qui bonos & bene moratos habere cuperet. Neq; hic matrimonia tua, si leges ecclesiasticæ sinerent, reprehenderem, quæ

C iij non.

CONTRA FAL, ADVERSAR. CRIMINAT.
non ad libidinem tibi, præsertim hoc ætatis viro,
sed ad necessitatem, non ad voluptatem, sed ad ho-
nestam vitæ consuetudinem comparata esse & fu-
isse satis credo. Etenim hospitalitatem tuam expe-
riuntur multi, visunt ad te noti, amici, exteri. Re-
parata tibi curaque familiari opus est. Quod si vxore
careas, quis non videt hæc sustentari non posse
abs te, cum studijs assiduis, tum alijs negocijs mul-
tis occupato? Sed redeo ad verba epistolæ meæ,
quæ tu inique nimis & inuidiose interpretaris.
Cum enim diserte id, quod res erat, nec negari po-
test, a me scriptum sit, te tamen offendit pungitque
vocula vnica orationis meæ: cumque nulla ex parte
eos, qui alieni sunt ab his factis, possit querela mea
attingere, tu tamē velut ictus a me ac violatus exi-
stisti animo, omnemque iram atque acerbicatem tu-
am in me intemperantius effudisti. Mendacij im-
pudentis arguisti me, rabiem, acerbicatem, intole-
rantiam, eodem congelessisti, vt verborum atrocita-
te augeres inuidiam. Quod si sacrilegum te, si par-
ricidam appellassem, non potuisses impotentius
in me excandescere. Sed satis de criminibus. Res-
pondi enim fere maledictis tuis, quæ tu indignissi-
me in me contulisti. Sed cum alia quoque multa, &
quidem toto libro tuo inspersa sint, hæc tamen ve-
luti insignia ardere voluisti in præfatione tua, vt
ante

DE DISPENSATIONE EVCHARISTIAE.
ante causæ ingressum, atq; adeo in principio ipso
occupares lectorem, odiumq; in me anterei cogni-
tionem accenderes.

DE DISPEN- SATIONE EVCHARI- stiae.

HIS depulsis igitur & tanquam
nebulis discussis, integre tecum
atq; aperte venio ad causam, in
qua illud primū abs te peto, ne
me putes in hac defensione mea
vitia vlla clericorum, aut prauas
impiasue consuetudines, si quæ circa religionē ino-
leuerunt, velle defendere. Etenim multa sunt, fate-
or, quæ deformant statum ecclesiasticum, dignita-
temq; eius obscurant, multa quæ male irrepsērūt
in ecclesiam, emendationemq; desiderant, quæ es-
go nunquam dissimulaui, agnoui semper, atque eti-
am cum inuidia mea reprehēdi. Testis est illa ipsa
epistola mea, quæ tibi tantopere displicet. In qua
cum cætera omnia tanquam impia atq; sacrilegā
insec̄teris, hunc locum tamen, qui me iure conera
offensionem tuam tueri debebat, parum apud te
pon-